

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

בפני כבוד סגן הנשיאה, השופט נתן זלוצ'ובר

כבוד השופט שלמה פרידלנדר

כבוד השופטת דינה כהן

בעניין: מדינת ישראל

ע"י עוה"ד יריב צרי ומירית נוימן מפמ"ד (פלילי)

המאשימה

נגד

1. קורן אלקיים

ע"י עו"ד פאולה ברוש

2. טמיר ברטל

ע"י עו"ד סימה כוכב

הנאשמים

גזר דין

כב' השופט שלמה פרידלנדר:

כתב האישום המתוקן

1. הנאשמים הורשעו לפי הודאתם, בהסדר טיעון [פרוטוקול מיום 17.9.18], בעובדות כתב האישום המתוקן כלהלן:

2. האישום הראשון: ביום 4.3.17, בשעות הערב של ליל שבת, עברו חברי הנאשם 2, אחד מהם קטין (להלן: "הקטין"), בפארק ו' בבאר שבע (להלן: "הפארק"). בדרכם בפארק נתקלו הנאשם 2 והקטין באדם ממוצא ערבי שזהותו אינה ידועה במדויק למאשימה (להלן: "הערבי"). בין הנאשם 2 לערבי התפתחו חילופי דברים ובסיומם אמר נאשם 2 לערבי "חכה פה איתי כמה דקות", הערבי אמר לנאשם 2 "אני גבר ואני מחכה לך פה". הערבי הזעיק כמה מחבריו ונאשם 2 והקטין נמלטו מהמקום לבניין סמוך והסתתרו בחדר המדרגות סמוך לקומה העליונה. נאשם 2 הזעיק את נאשם 1 שהגיע למקום עם מכוניתו מסוג פורד פוקוס (להלן: "המכונית") ועם חברו רן קוסשוילי (להלן: "רן"). נאשם 2 והקטין עלו למכונית ונסעו למגרש החניה בקרבת בית ספר "אמית" בבאר שבע, שאליו הגיעו בשעה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

00:30 או בסמוך לכך. הנאשמים והקטין נסעו למרכז אורן בבאר שבע, שם אספו את חברם שרון דזאנשוילי (להלן: "שרון") וחברו אלמוג אוזן (להלן: "אלמוג"). משם נסעו לביתו של רן ברחוב רבנו תם בבאר שבע ולקחו את מכוניתו מסוג מזדה. הנאשמים, הקטין, רן ושרון דנו בשאלה האם יש לפגוע בערבי, כאשר מישהו ציין כי הערבים יוצאים עם יהודיות ויהודייה היא בת מלך.

3. בסופו של דבר החליטו כולם, למעט אלמוג, לפגוע בערבי. אלמוג פרש מהחבורה. בכך הנאשמים, הקטין ושרון, קשרו קשר לתקוף את הערבי. במסגרת הקשר ולשם קידומו, נסעו לישיבת בית יוסף של הרב בצרי בבאר שבע (להלן: "הישיבה"), שם פנו לרז עמיצור (להלן: "רז") על מנת לצרפו לקשר.

4. בני החבורה סיפרו לרז כי יש בפארק ערבים אשר מסתובבים עם יהודיות. רז ביקש מהם להיכנס עמו לשיעור תורה. לאחר השיעור חזר נאשם 2 ואמר לרז, בנוכחות יתר החבורה, כי יש ערבים שיוצאים עם יהודיות וזה לא טוב. רז הצטרף לקשר, נכנס לחדרו בישיבה וחזר עם מקל גולף שלקח לעצמו, אלה שנתן לשרון, ידית עץ של פטיש ללא ראש שנתן לנאשם 2 ומקל מתכת באורך 30 ס"מ שאותו נתן לרן. הקטין נטל עמו קרש.

5. במסגרת הקשר ולשם קידומו, רז ושרון נכנסו לפארק לחפש את הערבי. שרון נתקל בשני אנשים ושאל אחד מהם מה השעה, וכאשר אותו אדם ענה לשרון כי אינו יודע, הבין שרון לפי מבטאו כי אינו ערבי במוצאו. מרבית בני החבורה כיסו את פניהם בכובעי גרב ובחם צוואר כדי שלא יזהו אותם. רז ושרון נתקלו באדם נוסף שסברו שהוא הערבי. שרון שאל אותו מה השעה ורז שאל אותו למה הוא פוגע בילדות יהודיות.

6. שרון נתן לאותו אדם מכה בראשו עם האלה, הנאשם 2 ורז הכו אותו, וכאשר נפל האדם לארץ בעטו בו שרון ורז. לאחר מכן, אותו אדם קם ונמלט מהמקום. רז ושרון רדפו אחריו, אולם לאחר מכן חדלו בני החבורה מהרדיפה וחזרו לישיבה. בישיבה החזירו בני החבורה את האלות והמוטות לחדרו של רז ולאחר מכן התפזרו לבתיהם.

7. בשל המעשים האמורים הורשעו הנאשמים, לפי הודאתם בהסדר הטיעון, בעבירות הבאות: תקיפה בנסיבות מחמירות [סעיף 379 בנסיבות סעיף 382(א) **בחוק העונשין התשל"ז-1977** (להלן: "**חוק העונשין**")], עבירה שדינה עד 4 שנות מאסר; נסיבות מחשידות בכוונת פריצה [סעיף 410(3) **בחוק העונשין**], עבירה שדינה עד 5 שנות מאסר; הנאשם 1 הורשע גם בהסתייעות ברכב לביצוע פשע [סעיף 43 **בפקודת התעבורה** [נוסח חדש] (להלן: "**פקודת התעבורה**")], עבירה שדינה פסילת רישיון נהיגה.

8. **האישום השני**: במועד כלשהו שאינו ידוע במדויק למאשימה, אך לאחר יום 4.3.17, התארגנו הנאשמים ורז לשם פגיעה באנשים ממוצא ערבי השוהים בחברתן של נשים יהודיות, וזאת במטרה לעורר בקרבם פחד ובהלה וכדי למנוע קשרים אישיים בין הערבים ליהודיות.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

9. ביום 17.3.17 בשעה 01:30, או בסמוך לכך, במסגרת ההתארגנות הנ"ל, יצאו הנאשמים ורז לפארק ד' בבאר שבע (להלן: "פארק ד'") לחפש ערבים ששוהים עם יהודיות ולהפחידם כדי שלא יהיו עם יהודיות. השלושה הגיעו למקום במכונית הפורד פוקוס של נאשם 1 (להלן: "מכונית הפורד"). רז היה חמוש במקל גולף ונאשם 2 הוציא מתא המטען של מכונית הפורד פטיש, והשלושה יצאו לפארק ד' לחפש ערבים ששוהים עם יהודיות. בפארק ד' הבחינו במכונית הונדה (להלן: "מכונית ההונדה") שבה ישב הייתם אבו כף (להלן: "הייתם") ולידו רכב בו שהו נערות אשר סברו כי הן יהודיות ואדם אשר סברו שהוא ערבי. הנאשמים ורז ניגשו לשיחים להתארגן לצורך תקיפה ובינתיים הרכב בו שהו היהודיות נסע.

10. רז אמר לנאשמים כי חייבים לעשות משהו והחל לרוץ לכיוון מכונית ההונדה, חבט בחלון הרכב עם מקל הגולף ונאשם 2 היכה בפטיש על חלון המכונית וזאת על מנת לתקוף את הייתם. נאשם 2 ורז שברו את חלונות המכונית ותקפו את הייתם עם המוט והפטיש וגרמו לו לשפשוף וכאבים בידו השמאלית ולחיו השמאלית. הייתם נמלט מהמקום עם הרכב.

11. במעשים הנ"ל תקף הנאשם 2, יחד עם אחר, את הייתם, לאחר שחברו יחד במטרה לתקוף אותו וגרמו לו חבלה של ממש, וגרמו נזק לרכבו של הייתם, והנאשם 1 סייע בידם, והכל מתוך מניע של גזענות או עוינות כלפי הציבור הערבי.

12. בשל המעשים האמורים הורשע הנאשם 1, לפי הודאתו בהסדר הטיעון, בסיוע לתקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות מתוך מניע גזעני [סעיף 380 בנסיבות סעיף 382(א) בצירוף סעיף 31 ו-144(א) בחוק העונשין], עבירה שדינה עד 6 שנות מאסר; ובסיוע לחבלה במזיד מתוך מניע גזעני [סעיף 413 בצירוף סעיף 31 ו-144(א) בחוק העונשין], עבירה שדינה עד 5 שנות מאסר.

13. בשל המעשים האמורים הורשע הנאשם 2, לפי הודאתו בהסדר הטיעון, בתקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות מתוך מניע גזעני [סעיף 380 בנסיבות סעיף 382(א) בצירוף סעיף 31 ו-144(א) בחוק העונשין], עבירה שדינה עד 10 שנות מאסר; ובחבלה במזיד מתוך מניע גזעני [סעיף 413 בצירוף סעיף 31 ו-144(א) בחוק העונשין], עבירה שדינה עד 10 שנות מאסר.

14. האישום השלישי (לנאשם 1 בלבד): ביום 20.3.17 נפגש מוחמד א' (להלן: "מוחמד") בפארק ד' בבאר שבע עם שתי נשים יהודיות, א' ות'. מוחמד נסע עמן לקרבת אולם "הקונכייה" (להלן: "הקונכייה"), בסמוך לאצטדיון "טרנר" בבאר שבע.

15. רז הגיע למקום עם אחר, שזהותו לא ידועה במדויק למאשימה (להלן: "האחר"), והבחין במוחמד יושב עם א' ות' ברכבו. רז והאחר ביקשו מהם מצית להדליק סיגריה ורז הגיע למסקנה כי מוחמד הינו ערבי וא' ות' הינן יהודיות. לאחר מכן, במסגרת ההתארגנות הנ"ל, התקשר רז לנאשם 1 וביקש ממנו להגיע לשיבה. רז והאחר הגיעו לשיבה הסמוכה למקום ושם פגשו את הנאשם 1.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

16. רז הסביר לנאשם 1 שראה שתי נשים יהודיות עם ערבי והציע לנאשם 1 "לבדוק את העניין שם", כלומר להכות את הערבי. רז הביא מחדרו בישיבה מפתח שוודי שנטל לעצמו, ידית של פטיש 10 ק"ג שנתן לאחר, ולנאשם 1 נתן אלת שוטרים מפלסטיק. הנאשם 1, רז והאחר ניגשו לקונכייה, שם הבחינו במכוניתו של מוחמד.

17. רז והאחר ניגשו למכונית ושברו את חלון דלת המכונית, והיכו את מוחמד בראשו, תוך כדי שהם צועקים "אתה חושב את עצמך מלך, אתה יוצא עם יהודיות, ערבי מסריח, תן לו בראש" ודברים דומים. כתוצאה מהמכות שהיכו רז והאחר את מוחמד נגרמו לו חבלות בראשו.

18. ת' וא' נמלטו מהמכונית, מוחמד הצליח מאוחר יותר לצאת מהרכב, כאשר הנאשם 1, רז והאחר נמלטו וחזרו לישיבה. במעשיו אלה, חבר הנאשם 1 לאחרים במטרה לתקוף ערבים בשל היותם ערבים ותקף בצוותא חדא את מוחמד ופגע במזיד ברכבו של מוחמד והכל מתוך מניע של גזענות או עוינות כלפי הציבור הערבי.

19. בשל המעשים המתוארים הורשע הנאשם 1, לפי הודאתו בהסדר הטיעון, בתקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות מתוך מניע גזעני [סעיף 380 בנסיבות סעיף 382(א) בצירוף סעיף 144 ו(א) בחוק העונשין], עבירה שדינה עד 10 שנות מאסר.

20. האישום הרביעי: בליל ה-17.4.5-6 נסעו הנאשמים ורז במכוניתו של נאשם 1 (להלן: "המכונית") בבאר שבע. במסגרת ההתארגנות הנ"ל נסעו הנאשמים ורז לישיבה, שם החליף רז את בגדיו לטרנינג שחור, לקח אתו מפתח שוודי ואמר לנאשמים לצאת עמו לחפש ערבים ששוהים עם יהודיות.

21. הנאשמים ורז יצאו מהישיבה ונסעו במכונית ברחבי באר שבע. סמוך לשעה 30:2, בעמק שרה בבאר שבע, הבחינו ברכב מיצובישי (להלן: "המיצובישי") ובו אדם מבוגר ושתי בנות. רז ניגש למיצובישי, אשר עצר ברמזור, וביקש מהנהג אש לסיגריה. לאחר מכן חזר למכוניתו של נאשם 1 ואמר לנאשמים כי הנהג הוא ערבי והבנות שיכורות.

22. רז ביקש מהנאשם 1 לנסוע בעקבות המיצובישי עד שנכנסו לחנייה בשכונה א' או שכונה ה' בבאר שבע. רז והנאשם 2 ירדו מהמכונית, כשרז אוחז בידו מפתח שוודי והנאשם 2 אוחז בידו אלה משטרית. נאשם 1 נסע להחנות את המכונית בקרבת מקום. הנאשם 2 ורז חיפשו את נהג המיצובישי על מנת להכותו, כשראשיהם מכוסים בקפוצ'ונים כדי שלא יזוהו.

23. הנאשם 2 ורז לא מצאו את נהג המיצובישי או את הבנות שכן אלו ירדו מהמיצובישי ונכנסו לאחד הבניינים. רז ניגש למיצובישי, ובאמצעות סכין, שקיבל מהנאשם 1, גרס לתקר בגלגלי הרכב. במעשיהם הנ"ל סייעו הנאשמים לניסיונו של האחר לתקוף אדם, אשר סברו שהוא ערבי, בשל היותו

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

ערבי, בצוותא חדא, ופגעו במזיד ברכב המיצובישי, והכל מתוך מניע של גזענות או עוינות כלפי הציבור הערבי.

24. בשל המעשים האמורים הורשעו הנאשמים, לפי הודאתם בהסדר הטיעון, בסיוע לניסיון תקיפה בנסיבות מחמירות מתוך מניע גזעני [סעיף 379 בנסיבות סעיף 382 (א) בצירוף סעיף 25, סעיף 31 וסעיף 144 ו(א) בחוק העונשין], עבירה שדינה עד 4 שנות מאסר; חבלה במזיד ברכב מתוך מניע גזעני [סעיף 413 בצירוף סעיף 144 ו(א) בחוק העונשין], עבירה שדינה עד 10 שנות מאסר; ונסיבות מחשדות בכוונת פריצה מתוך מניע גזעני [סעיף 410(3) בצירוף סעיף 144 ו(א) בחוק העונשין], עבירה שדינה עד 10 שנות מאסר. הנאשם 1 הורשע גם בהסתייעות ברכב לביצוע פשע [סעיף 43 בפקודת התעבורה, עבירה שדינה פסילת רישיון נהיגה].

תסקיר נפגעי העבירה

25. תסקירי נפגעי העבירה לא הוגשו בענייננו; משום שהנפגעים אינם מוכרים למאשימה או שלא חפצו בקשר עמה. אולם, הנזק הצפוי עקב מעשים כאמור מובן מאליו.

תסקיר בענייניו של הנאשם 1

26. מתסקיר שירות המבחן בענייניו של הנאשם 1 עולה שעד למעצרו חי חיים נורמטיביים כבן בכור במשפחה שנשארה תומכת אף לאחר גירושיהם של ההורים. ללא עבר פלילי. השלים 12 שנות לימוד. עם סיום הלימודים ולפני גיוסו לצבא עבד בפיצרייה. התנדב בעמותת צער בעלי חיים. שירת בצבא כלוחם וזכה לשבחים ממפקדיו.

27. הנאשם 1 הודה בביצוע המעשים, הכיר באחריותו, הביע בושה וצער על עצם ביצועם וכלפי הנפגעים. לדבריו נגרר אחרי חברה בעייתית ופעל מבלי שחשב לעומק על השלכות מעשיו – שאותם הוא מבין היום, בדיעבד. בשל כך אף ניתק את הקשר עם המעורבים האחרים בפרשה.

28. הנאשם 1 הועמד בצו פיקוח מעצר והשתלב בהליך טיפולי ובשיחות פרטניות. הוא שיתף פעולה, הראה התקדמות וניכר שהוא מעוניין להמשיך בהליך הטיפול ולהשיב את חייו למסלולם הנורמטיבי.

29. עורכת התסקיר התרשמה מיכולותיו המילוליות והשכליות ומיכולת תפקודו התקינה של הנאשם 1. עוד התרשמו מכך שאין לו עמדות אידיאולוגיות נגד המגזר הערבי, אלא דעות קדומות שספג מסביבתו הקרובה. רצונו של הנאשם 1 להרגיש שייך גובר על יכולתו לשקול לעומק את השלכות

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

מעשיו והדבר עשוי להכשיל אותו. מנגד, חווית המעצר וההליך הפלילי מהווים עבורו גורם הרתעתי משמעותי והוא ביטא חשש מפורש מחזרה לכלא.

30. בבחינת גורמי הסיכון נלקחה בחשבון העובדה שהנאשם 1 ניהל קשרים חברתיים שוליים ואין בידיו כלים להתמודדות. מבחינת גורמים המהווים סיכוי לשיקום, נלקח בחשבון גילו הצעיר, יכולתו לתפקד, העדר עבר פלילי, שילובו בטיפול בשירות המבחן ושאיופיותיו לעתיד.

31. בסיכום התסקיר שירות המבחן המליץ על עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות, אשר יהווה ענישה מחושית וגבול חיצוני משמעותי, לצד העמדתו בצו מבחן למשך שנה שבמהלכה ישולב בטיפול קבוצתי אשר יספק לו כלים להתמודדות וזיהוי מצבי סיכון ויספק לו קבוצת שייכות.

תסקיר בעניינו של הנאשם 2

32. מתסקיר שירות המבחן בעניינו של הנאשם 2 עולה שהוא בן למשפחה נורמטיבית, ללא עבר פלילי, למד בתיכון ועבד במקביל, בשל מעצרו לא גויס לצבא אולם חזר לעבודה שבה עבד לפני שנעצר והשלים את מבחני הברגות.

33. האירועים הנדונים התרחשו בעת שהנאשם 2 היה תלמיד בכיתה י"ב, והוא נגרר אליהם מתוך רצון להשתייך לקבוצה. ביטחונו העצמי היה נמוך, ולפיכך לא העז להסתייג מן המעשים למרות שחש שהם פסולים. הוא הביע בושה, חרטה וצער רב על מעשיו.

34. הנאשם 2 הועמד בצו פיקוח מעצר של שירות המבחן. הוא השתלב בקבוצה ייעודית לעצורים ובשיחות שבועיות שקיים עם שירות המבחן, שיתף פעולה באופן מלא וניראה כי ההליך הטיפולי סייע לו להתקדם, שיפר את ביטחונו ודימויו העצמי וסייע לו בהתמודדות עם הקשיים בהליך הפלילי. בבחינת גורמי הסיכון לקח שירות המבחן בחשבון את העובדה שהנאשם 2 ניהל קשרים חברתיים שוליים ואת היעדרם של כלים להתמודדות. בבחינת הסיכוי לשיקום נלקח בחשבון גילו הצעיר, יכולותיו התפקודיות, היעדר עבר פלילי, שילובו בטיפול ושאיופיותיו הנורמטיביות לעתיד.

35. עורכת התסקיר התרשמה כי הנאשם 2, בשל מאפיינים באישיותו, עלול להיסחף אחרי אחרים להתנהגות שולית ופגיעה באחר, במטרה להעלות את דימויו בעיניהם ולחזק את תחושת השייכות שלו. עם זאת, להתרשמותה, הוא לא ייזום התנהגות מסוג זה.

36. חוויית המעצר וההליך המשפטי מהווים עבור הנאשם 2 גורם הרתעתי משמעותי. הוא הרבה לבטא חשש מעונש מאסר בפועל. עורכת התסקיר סבורה שמאסר עלול להוביל להידרדרות במצבו הרגשי והוא עלול להפנים נורמות עברייניות.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

37. בסיכום התסקיר, שירות המבחן המליץ על עונש מאסר בעבודות שירות, לצד צו פיקוח והמשך ההליך הטיפולי בפיקוח שירות המבחן.

טיעונים לעונש מטעם המאשימה

38. המאשימה, בטיעוניה לעונש בעל פה [פרוטוקול מיום 14.3.19], ביקשה לגזור על הנאשמים עונש מאסר בפועל. בטיעוניה הצביעה על חומרת המעשים, בעיקר לנוכח המניע לביצועם, והטעימה כי מדובר בעבירות אלימות, שהמניע להן גזעני-אידיאולוגי, אשר נוגד את ערכיה הדמוקרטיים והשוויוניים של המדינה.

39. אותו מניע גזעני מהווה נסיבה מחמירה לפי ס' 144(א) **בחוק העונשין**, המורה על הכפלת העונש או הגדלתו לעשר שנים.

40. המאשימה ציינה כי הנאשמים חברו לרז עמיצור במטרה משותפת לבצע מעשים מתוכננים וחוזרים נגד אנשים מהמגזר הערבי, ממניע גזעני. יש לדחות את הטענה כי "נגררו" לביצוע העבירות, שכן אף אם הנאשמים לא היו "הרוח החיה" מאחורי המעשים – הרי שהתכנון, החזרתיות והביצוע בצוותא שאפיינו את המעשים שוללים סיווג כמעידה מתוך לחץ חברתי. בהקשר זה ביקשה המאשימה ליתן משקל לכך שמדובר במספר מקרים.

41. לאור האמור; ובהתחשב במתחם ובעונש שנקבעו בעניינו של עמיצור, שהיה גורם פעיל יותר מהנאשמים [שם נקבע מתחם של 4.5-8 שנות מאסר ועונש של 5.5 שנות מאסר; אף עמיצור היה ללא עבר פלילי]; ולאור הפסיקה שהגישה (כמפורט להלן) – ביקשה המאשימה לקבוע כי מתחם העונש ההולם הוא 2.5-6 שנות מאסר, ולגזור על הנאשמים עונש באמצע המתחם – 3.5 שנות מאסר בפועל.

42. המאשימה לא הבחינה בין האישומים השונים ובין שני הנאשמים; ונראה שמתחם העונש ההולם שהציעה מתייחס לכל אחד מן הנאשמים, עבור כלל האישומים שבהם הואשם.

טיעונים לעונש מטעם הנאשם 1

43. ב"כ הנאשם 1, בטיעוניה לעונש [בכתב, וכן בעל-פה בפרוטוקול מיום 14.3.19] הטעימה כי מאז שחרורו מהמעצר, ובמשך כל ההליך, שהה בתנאים מגבילים ביותר, השתתף באופן מלא בהליך הטיפולי ואף השתלב בשוק התעסוקה.

44. בסופו של תהליך שיקום משמעותי, בתסקיר הסופי מטעם שירות המבחן, תוארה תמונה חיובית

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

לגבי הנאשם 1, והומלץ על מאסרו בעבודות שירות והעמדתו בצו מבחן.

45. ב"כ הנאשם 1 ביקשה לקבוע מתחם עונש אחד לכל האירועים. היא הסתמכה על מבחן הקשר ההדוק שנקבע בעניין ג'אבר [ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014)], וציינה כי ארבעת האירועים התרחשו בחודש אחד, בהשתתפות אותם מעורבים, והופנו כלפי אותה אוכלוסייה – שהיוותה יעד משותף ומקשר לכל ההתרחשויות.

46. ב"כ הנאשם 1 ביקשה לאבחן את עניינו מעניינו של רז עמיצור, שהורשע לפי הודאתו בעבירות נוספות. היא לא חלקה על חומרת המעשים והפגיעה בנפגעי העבירות. אולם, חלקו של הנאשם 1 בפרשה קטן יחסית, והשתתפותו הצטמצמה לנוכחות במקום. הוא לא נקט באלימות פיזית או מילולית כלפי המתלוננים, לא הוביל את ההתרחשויות, ולמעט אירוע אחד שבמסגרתו אחז באלת שוטר (אישום 3) – לא השתמש בחפצים פוגעניים.

47. הנאשם 1 הונע לביצוע המעשים מתוך רצון להרגיש שייך, כהתרשמות שירות המבחן. בטיעוניה בעל פה חזרה ב"כ הנאשם 1 והדגישה כי הוא אכן הצטרף לחבורה והסיע אותה; אולם היה היחיד שלא נקט באלימות [פרוטוקול מיום 14.3.19, עמ' 24].

48. בהתאם לאמור, ולפסיקה שהגישה (שתפורט להלן), ביקשה ב"כ הנאשם 1 לקבוע כי מתחם העונש ההולם יהיה נמוך מזה שנקבע בעניינו של רז עמיצור.

49. בנוגע לנסיבותיו האישיות של הנאשם טענה ב"כ הנאשם 1 כי יש להתחשב בגילו הצעיר (בן 20 בעת ביצוע המעשים). היא הפנתה להתייחסות הפסיקה לבני גילו כ"בגירים צעירים" (גילאי 18-25), הדומים במאפייניהם לקטינים, מבחינת יכולת ההבנה שלהם את הפסול במעשיהם; מבחינת הנזק שהשהות בכלא, בחברה עבריינית, גורם לתוחלת השתלבותם בחברה הנורמטיבית; ומבחינת הפוטנציאל השיקומי שלהם, הגבוה יחסית לבגירים מבוגרים יותר. לפיכך יש לקבוע בעניינם מתחמי ענישה ועונשים קלים יותר.

50. בהקשר זה אעיר כי הפסיקה התנערה מיצירת סיווג מובחן של "בגיר צעיר", שלא בא זכרה בחוק. יחד עם זאת, אין מניעה מהתחשבות בגילו הצעיר יחסית של הנאשם מטעמים של היעדר בשלות, הנזק הצפוי לו מכליאה, או פוטנציאל שיקומי [ע"פ 6961/17 אבו אלקיעאן נ' מדינת ישראל (7.3.2018)]. לפיכך טענה זו של ההגנה תישקל לפי נסיבות עניינו, ולא באופן דדוקטיבי.

51. ב"כ הנאשם 1 הפנתה לתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו, כמפורט לעיל, וטענה כי חובת הגשת תסקיר לגבי בני גילו מחייבת ליתן לתסקיר משקל מיוחד.

52. ב"כ הנאשם 1 הדגישה, מתוך התסקיר, את עברו הנורמטיבי וכן את התנהלותו החיובית וחזרתו למוטב מאז מעצרו; את שיתוף הפעולה שלו בהליך השיקום והתועלת שהפיק ממנו; את הכרתו

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

באחריות והחרטה על ביצוע המעשים והפגיעה במתלוננים ואת תפקודו החיובי נכון להיום – חזרתו לעבודה והתנדבותו למיזם טיפולי באמצעות בעלי חיים.

53. ב"כ הנאשם 1 ציינה את המחיר שהוא צפוי לשלם בעקבות הרשעתו – פגיעה באפשרויות התעסוקה שיהיו פתוחות לפניו, הכתמת שמו ומגבלות נוספות הנובעות מהרשעתו בפלילים.

54. לבסוף ביקשה ב"כ הנאשם 1 לתת לשיקולי השיקום השפעה מכרעת, מבלי להפחית מחשיבות ההרתעה. היא הפנתה לע"פ 779/08 מוסלי נ' מדינת ישראל (1.4.2009), שבו נגזרו עבודות שירות חרף זיקה לארגון פשיעה; ולע"פ 9147/17 אבו עביד נ' מדינת ישראל (20.9.2018), שבו המיר בית המשפט העליון 12 חודשי מאסר בפועל, בגין עבירות אלימות חמורות (ללא מניע גזעני – ש"פ), בעבודות שירות, משיקולי שיקום]. ב"כ הנאשם 1 ביקשה ליישם גישה זו גם בעניינו, לסטות ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום, בהתאם לסעיף 40 בחוק העונשין, להימנע ממאסר בפועל ולהסתפק בעונש שהומלץ על ידי שירות המבחן – מאסר שירוצה בעבודות שירות, לצד צו פיקוח לשנה. לחילופין ביקשה לגזור עונש ברף התחתון של המתחם.

55. ב"כ הנאשם 1 הפנתה לדו"ח הוועדה לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים [וועדת דורנר, מאוקטובר 2015], אשר אומצה על ידי היועץ המשפטי לממשלה. הדו"ח סקר את השפעות הענישה הפלילית, קבע כי עונשי מאסר ממושכים לא הפחיתו משמעותית ולעיתים אף הגדילו את הרדיציביזם, ושלל קשר בין החמרה בענישה לעלייה בהרתעה. ב"כ הנאשם 1 אף הפנתה לפסיקה שאימצה את גישת הוועדה [כגון עפ"ג 36573-01-18 מחאמיד נ' מדינת ישראל (7.2.2018)].

56. מטעם הנאשם 1 הוגש גם מכתב המלצה מאדם עיוור, אשר תיאר כיצד הנאשם מסייע לו בהתנדבות, מזה תקופה ארוכה, בליווי לטיפולים רפואיים ולקניות.

57. הנאשם 1 פנה לבית המשפט בעת הטיעונים לעונש והביע חרטה: "אני יודע שעשיתי מעשה מאוד חמור ואני מתבייש מאוד במה שעשיתי... אני באמת מתבייש בעצמי ויש לי על מה... הלוואי והייתי יכול לבקש סליחה גם מהמתלוננים, שפגענו בהם באמת בצורה אכזרית" [14.3.2019, עמ' 26]. הנאשם 1 צירף מעשה לאמירה, והפקיד בקופת בית המשפט סך 5,000 ₪ כפיצוי עבור נפגעי העבירה, למרות שהתביעה לא דרשה פיצוי כאמור בטיעוניה.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

טיעונים לעונש מטעם הנאשם 2

58. ב"כ הנאשם 2, בטיעוניה לעונש [בכתב, וכן בעל פה בפרוטוקול מיום 14.3.19], הטעימה כי בעת ביצוע העבירות היה בן 18 בלבד, תלמיד בכיתה י"ב.
59. ב"כ הנאשם 2 ציינה כי חלקו באירועים המתוארים באישומים הראשון והרביעי היה מינורי, והוא לא יזם אף אחד מהם. האישום הראשון אינו מייחס לנאשם 2 מניע גזעני, ועל כן יש להתייחס אליו כאל אירוע פלילי רגיל, שתחילתו בהתגרות מצד אדם אחר, ואשר רוב המעורבים בו (למעט הנאשם 1 ורז עמיצור) כלל לא הורשעו בו במסגרת הדיון בעניינם בבית משפט השלום.
60. האישום השני דן בתקיפה בדרגת חומרה נמוכה, שתוצאותיה הצטמצמו לשפשוף ביד הנפגע ונזק בחלון הרכב בלבד. גם מעשה זה לא היה ביזמת הנאשם 2.
61. תסקיר שירות המבחן בעניינו של הנאשם 2 המליץ על מאסר בעבודות שירות, לצד צו מבחן למשך שנה ושילוב בהליך טיפולי.
62. ב"כ הנאשם 2 ביקשה לקבוע שהמעשים שבהם הורשע מהווים פרשה אחת, ועל כן יש לקבוע להם מתחם עונש אחד, בהתאם למבחן הקשר ההדוק [ע"פ 1261/15 מ"י נ' זלאל (3.9.2015)] ובשים לב לסמיכות הזמנים.
63. בנוגע לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ציינה ב"כ הנאשם 2 כי באישום הראשון מדובר בהתארגנות ספונטנית שלא קדם לה תכנון, וכי אף לשני האישומים הנוספים לא קדם תכנון משמעותי. בהתבסס על מה שנקבע בעניינו של רז עמיצור [תפ"ח 17-04-35048 מדינת ישראל נ' רז עמיצור (5.11.2018)] – הוא, ולא הנאשם 2, הוביל את המעשים וסיפק ציוד לביצועם. הוזכר האמור בתסקיר בדבר נטייתו של הנאשם 2 להיסחף אחרי אחרים.
64. על אף שהנזק הצפוי ממעשה העבירה היה חמור – יש לזכור כי מטרתו הייתה הרתעה, ולמעט האישום הראשון – עיקר הנזק שנגרם בפועל היה לרכוש.
65. הנאשם היה, בעת ביצוע המעשים, תלמיד תיכון צעיר, על גבול הקטינות. כאמור בתסקיר, הוא נגרר לביצוע מעשים שאינם אופייניים לו ולמשפחתו, ולא נבעו ממניע אידיאולוגי.
66. ב"כ הנאשם 2 ביקשה לחרוג לקולא ממתחם העונש ההולם, משיקולי שיקום, בהתאם לתסקיר בעניינו ולסעיף 40ד(א) בחוק העונשין.
67. בהתייחס לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה ביקשה ב"כ הנאשם 2 להתחשב בהיותו "בגיר צעיר" ולחסוך ממנו את השפעתו ההרסנית של מאסר, לרבות הפגמת נורמות עברייניות והידרדרות

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

במצבו הנפשי. היא הפנתה לע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל (25.3.2013), שם נקבע כי גם בגירים צעירים, כקטינים, נוטים לפעול מתוך לחץ חברתי; ונזק המאסר צריך להוות שיקול מרכזי בשיקולי ענישתם. גם כאן אפנה להערתי בדבר זניחתו של הסיווג "בגיר צעיר", והמרתו בשקילת ההשלכות של גילו הצעיר של הנאשם בנסיבות בעניין [לעיל בפסקה 50].

68. אף משפחת הנאשם 2 עלולה להיפגע קשות ממאסרו, בהיותה משפחה נורמטיבית ובשים לב לקשרים העסקיים של אביו עם המגזר הערבי.

69. לנאשם 2 נגרמו נזקים רבים עקב ההליך הפלילי, לרבות הפסקת לימודיו בתיכון (וכן בכיתות י"ג-י"ד) והחמצת השירות כעתודאי.

70. הנאשם 2 הכיר באחריותו למעשים מהרגע הראשון, הביע חרטה כנה על מעשיו ושיתף פעולה באופן מלא עם הרשויות. הוא חזר לעבוד והשלים את בחינות הבגרות שהחמיץ בעת מעצרו.

71. הנאשם 2 אובחן מאז ילדותו כסובל מהפרעת קשב וריכוז, ובכל זאת התמיד בלימודיו. דימויו העצמי הנמוך גרם לו להיגרר למעשים פסולים. בהליך הטיפול הבין את המניעים למעשיו וקיבל כלים שיסייעו לו לנהוג אחרת בעתיד.

72. לסיכום, לאור האמור לעיל ובתסקיר שירות המבחן, ביקשה ב"כ הנאשם 2 לבכר את שיקול השיקום על פני שיקולי ההרתעה והגמול, בהתחשב בהודאה, בחרטה ובשיתוף הפעולה מצדו מתחילת ההליך.

73. מטעם הנאשם 2 הוגש מכתב מאת היועצת החינוכית בבית ספרו, גב' סיוון בזק. היא תיארה אותו כילד נבון ורגיש שבתחילת דרכו, כתלמיד בכיתה ט', התקשה מבחינה לימודית וחברתית אולם חולל שינוי בחייו ועמד באתגר. הוא ידע לפנות לעזרה ולקבל בצניעות דברי הדרכה. הנאשם 2 התנצל לפניו על המעשים, סיפר על ניתוק הקשר עם שותפיו לעבירות ועל שינוי דרכיו. היא סיפרה על חששו הרב מהמאסר, ציינה את חששה מהשפעת מאסר עליו, והציעה להשגיח עליו.

74. בסיום הטיועונים לעונש פנה הנאשם 2 לבית המשפט ואמר: **"במהלך כיתה י"ב הייתי מעורב במעשים האלה, אני לוקח עליהם אחריות, אני מצטער על מה שעשיתי ומתבייש במה שעשיתי. אני מסתכל לאחור ולא מאמין למה שעשיתי".** הוא המשיך וסיפר שיש לו מכרים ערבים, שבביתו יש יחידות דיור שמושכרות לערבים והוא מתבייש שיגלו על מעשיו בעבר. הוא סיפר על ההשלכות של מעשיו וכן סיפר בבכי על חששו ממאסר: **"בימי המעצר אני צעקתי לשמיים... אני לא רוצה להיות שם. לא רוצה להיות במקום הזה"** [פרוטוקול מיום 14.3.2019, עמ' 26].

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

מניין ה"אירועים", לצורך קביעת מתחם העונש ההולם

75. לפי סעיף 40ג(ב) רישא בשגיאה! ההפניה להיפר-קישור אינה חוקית. העונשין, "הרשיע בית- המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים; גזר בית- המשפט עונש נפרד לכל אירוע, יקבע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם".

76. בהתאם לסעיף זה, ולפסק-הדין המנחה בעניין ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014), יש לקבוע תחילה כיצד למיין ולקבץ את העבירות, המעשים והאישומים בעניינו ל"אירוע" או "אירועים", לעניין הוראת החוק האמורה.

77. בית המשפט העליון קבע כי ריבוי מעשים דומים כלפי אותו נפגע, חרף ריבויים והתפרשותם, לעתים, על פני תקופה ארוכה – ייחשב כ"מסכת עבריינית אחת" [עניין ג'אבר, פסקה 2 בפסק-דין של כב' השופט פוגלמן]. לגבי מעשים דומים שבוצעו בסמיכות זמן ומקום, אך כלפי נפגעים שונים – נקבע כי המעשים כלפי כל נפגע מהווים אירוע נפרד, שבגינו יש לקבוע מתחם עונש נפרד [ע"פ 1605/13 פלוני נ' מדינת ישראל (27.8.2014), פסקאות 15-18; ע"פ 1074/14 מישיב נ' מדינת ישראל (8.2.2015), פסקה 33].

78. בע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' יוסף דלאל (3.9.2015), בית המשפט העליון התייחס לע"פ ג'אבר לעיל וקבע מבחני עזר לצורך יישום ההלכה שנקבעה שם: "כדי לעמוד על עוצמת הקשר שבין העבירות שומה על בית המשפט לעמוד על נסיבותיו העובדתיות של העניין שלפניו, ולבחון אם יש בהן כדי להצביע על קשר הדוק בין העבירות. נסיבות עובדתיות אלה מהוות 'מבחני עזר' לקביעת עוצמת הקשר. במסגרת זו ניתן לבחון, למשל, האם ביצוע של העבירות מאופיין בתכנון; האם ניתן להצביע על שיטתיות בביצוע העבירות; האם העבירות התרחשו בסמיכות של זמן או מקום; האם ביצועה של עבירה אחת נועד לאפשר את ביצועה של העבירה האחרת או את ההימלטות לאחר ביצועה, וכיוצא באלו נסיבות עובדתיות. קיומה של נסיבה אחת או יותר מנסיבות אלו (ואין זו רשימה סגורה) עשוי להעיד על קשר הדוק בין העבירות השונות, המלמד כי באירוע אחד עסקינן. בבחינת הנסיבות העובדתיות, מן ההכרח לבית המשפט להעמיד לנגד עיניו את השאלה האם השקפה על העבירות כעל כמה אירועים תהא מלאכותית, באופן שיגרע ממהות העניין בכללותו, או שלא ישקף את סיפור המעשה כהווייתו" [שם, פסקה 22 בפסק דינו של כב' השופט נ' סולברג].

79. בעניינו נראה כי ארבעת האישומים דומים זה לזה, ומהווים רצף אחד של פעולות אלימות בעלות מניע גזעני. זו הייתה גם גישתם של ב"כ הצדדים. הגם שהאישום הראשון אינו כולל מניע גזעני – גם הוא מייחס לנאשמים ביטויים גזעניים, ולפיכך אין להחריגו מן המכלול, הגם שכמובן יש להתחשב בדרגת החומרה הקלה יותר הנודעת לו בשל היעדר אישום במניע גזעני, ואין לקרוא לתוכו את מה שאין בו. גם באישומים האחרים ניכרים הבדלים מסוימים: בחלקם יש ביצוע ובאחרים סיוע;

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

בחלקם פגיעה בגוף ובאחרים ברכוש; בחלקם הנאשמים הסוו עצמם בכובעי גרב ובחלקם פעלו בפנים גלויות. אולם, עיקרם של האישומים הוא בדפוס החוזר ולא בהבדלים הפרטניים. לפיכך, חרף ההבדלים האמורים, ראוי לקבוע בגין המכלול של ארבעת האישומים מתחם אחד של עונש ההולם מכלול זה, אשר ייקבע לפי הדפוס העיקרי המגולם במכלול.

הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות

80. סעיף 40ג בחוק העונשין מורה כי יש לקבוע "מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעיקרון המנחה", שהוא, כאמור בסעיף 40ב, "קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו". סעיף 40ג ממשיך ומורה כי בקביעת המתחם יש להתחשב "בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40ט", שם מוזכרות הנסיבות שעניינן מידת התכנון, שיעור חלקו של הנאשם, הנזק הצפוי והנזק שנגרם, סיבות המעשה, יכולת ההבנה של הנאשם, יכולתו להימנע מהמעשה, מצוקתו הנפשית, גבוליות האחריות הפלילית, דרגת האכזריות והניצול לרעה של המעמד כלפי הנפגע.

81. הנאשמים הורשעו במספר אישומים שעיקרם אלימות ופגיעה ברכוש, רובם ממניע גזעני. מטרתם של הנאשמים וחבריהם הייתה להפחיד את הנפגעים, עקב היותם ערבים, ולהניאם מלהתרועע עם נשים יהודיות. למעשים קדמו תכנון, התאגדות והצטיידות בחפצים קהים.

82. הגם שהאישום הראשון לא כלל מניע גזעני – הוא כולל התבטאויות גזעניות המשוות לו חומרה יתירה.

83. הנאשמים היו צעירים לימים, בני 20 ו-18, בהתאמה, בעת ביצוע המעשים. הם לא היו צעירים מכדי להבין את הנזק הצפוי להיגרם עקב מהלומות באמצעות מוטות, פטיש ואלות, לרבות כלפי הראש. חרף זאת הם לא נמנעו מביצוע המעשים ואף חזרו עליהם שוב ושוב, כלפי נפגעים שונים. לכל מעשה כזה קדם תכנון ותיאום עם יתר בני החבורה, שבמסגרתו יכול היה כל אחד מהם לבחור שלא להצטרף לחבריו (כפי שבחר חברם אלמוג).

84. יחד עם זאת, גילם הצעיר של הנאשמים, בעת ביצוע המעשים, משליך על יכולת ההבנה שלהם את ההשלכות הרחבות של מעשיהם על החברה כולה ועל המרקם העדין של יחסי יהודים וערבים בתוכה. בנוסף לכך, גילם הצעיר מקרין על כושר ההתנגדות שלהם לביצוע המעשים לנוכח הלחץ החברתי. תסקירי שירות המבחן בעניינם של הנאשמים מדגימים היבטים אלה לגביהם באופן קונקרטי. היה זה אדם אחר, רז עמיצור, אשר הוביל את החבורה והשפיע על הנאשמים, שנגררו אחריו.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

85. הנאשם 1 הורשע בכל ארבעת האישומים. הוא נכח בכולם ואף הסיע את החבורה. אולם, באף אחד מהאירועים לא השתתף אישית באלימות.

86. הנאשם 2 הורשע בשלושה מתוך ארבעת האישומים. הוא לא השתתף במעשים שתוארו באישום השלישי, אולם בשני האישומים הראשונים השתתף אישית באלימות.

87. הנזק שנגרם בפועל ממעשי העבירה אינו ידוע במלואו; משום שהנפגעים לא שיתפו פעולה עם התביעה ולא הוגשו תסקירים בעניינם. מכתב האישום עצמו לא עולה כי נגרם למי מהם נזק פיזי או נפשי משמעותי. אולם, תקיפה אלימה בכלל, ועל רקע שנאה בפרט, צפויה להיות טראומטית לקורבנותיה.

הערכים החברתיים שנפגעו

88. עבירות תקיפה וחבלה פוגעות בזכותם של בני אדם להגנה על שלמות גופם, ביטחונם האישי וכבודם. המניע הגזעני מוסיף על כך גם פגיעה בזכות לשוויון ובערכי הדמוקרטיה. בענייננו, המטרה לפגוע בהתרועעות בין ערבים ויהודיות פוגעת גם באוטונומיה של בני אדם לרקום יחסים בין-אישיים כרצון הצדדים לאותם יחסים.

89. בשים לב ליחסים השבריריים בין יהודים וערבים בישראל – לעבירות כאלה יש פוטנציאל נפיץ והרסני במיוחד ללכידות החברתית, שבלעדיה אין מדינה יכולה להתקיים בשלום ובשגשוג.

90. עם זאת, יש להתחשב בעובדה כי במסגרת סוג זה של פשעי שנאה – המעשים בענייננו אינם בדרגת החומרה הגבוהה ביותר של הפגיעה בערכים האמורים, לנוכח מידת הפגיעה בנפגעים, שהתאפיינה בחבלות קלות ובפגיעה ברכוש. לפיכך יש לקבוע כי הפגיעה בערכים האמורים הייתה ברמה בינונית, בשקלול כלל האישומים.

מדיניות הענישה הנהוגה

91. על חומרתן של עבירות על רקע לאומני נאמר [ע"פ 5469/13 פלוני נ' מדינת ישראל (13.4.2014)], פסקה יז בפסק דינו של כב' השופט (כתוארו אז) א' רובינשטיין:

"אין צורך להכביר מלים על החומרה שבהתנהגות גזענית אלימה. אין כעם היהודי, נוכח תולדותיו, שצריך להיות רגיש לכך. בית משפט ישראלי אינו יכול שלא לתת ביטוי לחומרה שבהתנהגות גזענית אלימה כלפי הזולת; 'דעלך סני, לחברך לא תעביד' (מה שעליך שנא לחברך לא תעשה), כדברי התנא

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

הלל (בבלי שבת ל"א, ע"א). אין צורך ברטוריקה רבה בעניין זה; ומעבר לכך, כבוד הזולת יהא אשר יהא, צריך להיות טבוע בצופן הגנטי של כל אדם ובערכים שמקנים לו ביתו ובית ספרו; 'חביב אדם שנברא בצלם' אמרו חכמים (התנא ר' עקיבא, משנה אבות ג, י"ג), ועוד אמרו, 'איזהו מכובד, המכבד את הבריות' (משנה אבות ד', א', מפי התנא בן זומא). בבית משפט זה כבר אמר השופט א' א' לוי, כי 'התפרעויות של המונים בכלל ועל רקע לאומני בפרט, צריכות לזכות לתגובה עונשית קשה וכואבת, יהיה מוצאם של המתפרעים אשר יהיה. כך נוהגת מדינת חוק, וכך זכאים לצפות כל הבאים בשעריו של בית המשפט' (ע"פ 2285/05 מדינת ישראל נ' חאמד (2005)). עברות כאלה חותרות תחת עצם מהותנו, הן כמדינת חוק הן כמדינה יהודית ודמוקרטית, על תולדותיה ועל המיעוט הלא-יהודי הגדול בתוכה. אכן, לא את כל משקלן הציבורי הכבד יש להטיל על כתפי המערערים הקטינים, ולכך ניתן ביטוי בבית המשפט קמא וינתן ביטוי גם כאן; אך איני רואה להציע 'פטור בלא כלום' במובן של מאסר. על כן (צ"ל "אין" – ש"פ) מנוס ככלל מהשתת עונש מאסר בפועל בתיקי גזענות, ובית המשפט בתוך עמו הוא יושב ועליו האחריות, גם כשהמדובר בקטינים – כמובן תוך התחשבות בפן האינדיבידואלי ובפן השיקומי – ... שקול זה יישמע ברבים, לרבות בבתי הספר".

92. ב-ע"פ 5634/16 שחר נ' מדינת ישראל (27.10.2016) הנאשם, בגיר בן 18 בעת המעשים, הורשע לפי הודאתו בעבירות תקיפה, היזק בזדון וניסיון להיזק בזדון, כולם ממניע גזעני, וכן בעבירה של תקיפת עובד ציבור. במקרה הראשון הנאשם חבר לאחרים, ויחד תקפו אדם, רק בשל מוצאו הערבי, הכוהו בקרש והתיזו עליו גז מדמיע, שבהם הצטיידו מראש. במהלך האירוע נפגע מגז מדמיע גם חייל ששהה בסמוך. במקרה השני יידו הנאשם וחבריו אבנים לעבר משאית שעליה כיתוב בערבית, ופגעו בה. במקרה השלישי השחיתו עצי זית בשל היותם שייכים לערבים. בית המשפט המחוזי קבע מתחמי עונש הולם של 12-5 חודשי מאסר בגין המקרה הראשון של התקיפה הגופנית בפועל, ושל מספר חודשי עבודות שירות עד שנה מאסר בגין המקרים האחרים, וגזר על הנאשם, במצטבר, 10 חודשי מאסר. בית המשפט המחוזי ציין כי אין לחרוג ממתחם העונש ההולם, למרות הליך השיקום המוצלח של הנאשם, בשל הצורך בענישה הולמת ומרתיעה של עבירות על רקע לאומני. בערעור לא חלקו הצדדים על המתחמים האמורים. בית המשפט העליון לא התערב במתחמים ובעונש, וציין שהוא מקל. פרשה זו דומה לענייננו בהכילה מספר מקרים שבאחד מהם הנפגע הוכה פיזית אך לא נגרם לו נזק חמור.

93. ב-ע"פ 4609/14 צורדקר בסט נ' מדינת ישראל (1.3.2015) הורשע הנאשם בניסיון לתקיפת קב"ט מלון, בפומבי ליד הבריכה, באמצעות בקבוק זכוכית שבור, תוך קריאות גנאי גזעניות וגרימת מהומה ועלבון במקום ציבורי. בית המשפט העליון קבע מתחם עונש הולם של 12-42 חודשי מאסר, וגזר על הנאשם 9 חודשי מאסר. מקרה זה קל מענייננו בכך שהיה מדובר בהתפרצות ספונטאנית אחת ובניסיון שלא התממש; אם כי יש בו גם צדדים של חומרה יתירה מענייננו: הנפגע היה בעל תפקיד, והפגיעה ביישה אותו בפומבי; והנאשם הורשע בניסיון לחבלה חמורה באמצעות נשק קר [סעיף 333 בנסיבות סעיף 335(א)(1) בחוק העונשין], בניגוד לענייננו שבו הנאשמים הורשעו בעבירות תקיפה. עוד יצוין כי בפרשה זו בית המשפט העליון הוא שקבע את המתחם האמור, תוך התערבות בגזר דינו של בית המשפט המחוזי, ולפיכך נודע לפסק דין זה משקל תקדימי מיוחד.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

94. ב-ע"פ 7006/14 תורג'מן נ' מדינת ישראל (23.3.2015) הורשעו 3 הנאשמים, לפי הודאתם בהסדר טיעון, בעבירות תקיפה, שוד וגניבה ממניע גזעני. באירוע הראשון תקפו הנאשמים נתינים זרים ממוצא סודני ואריתראי. בעת שאחד המתלוננים רכב על אופניו – הנאשמים רדפו אחריו עם רכבם עד שנדחק לשולי הדרך. אז הכה אותו אחד הנאשמים בגבו באמצעות חפץ, וכאשר אותו מתלונן נטש את אופניו מתוך פחד – הנאשמים נטלו אותם. באירוע השני חטפו ממתלונן אחר מכשיר טלפון נייד והכו אותו בראשו באמצעות בקבוק זכוכית, אשר התנפץ וגרם לחבלה בראש המתלונן. באירוע השלישי איימו באמצעות חפץ על מתלונן אחר, עד אשר נטש את אופניו שאותם נטלו הנאשמים. בית המשפט המחוזי קבע מתחמי עונש הולם של 8-18 חודשי מאסר בגין האירועים הראשון והשלישי ו-18-48 חודשי מאסר בגין האירוע השני; וגזר על כל אחד מהנאשמים שנתיים מאסר בפועל. בית המשפט העליון קיבל את ערעורם של הנאשמים, בהתחשב בחלקו של כל אחד מהם במעשים וכדי לעודדם נוכח התסקירים החיוביים בעניינם, והפחית את עונשיהם ל-14, 21 ו-17 חודשי מאסר, בהתאמה, ללא התייחסות למתחמים. מדובר בפרשה חמורה מענייננו, נוכח פוטנציאל הנזק מניפוץ בקבוק זכוכית על ראשם של שניים מהמתלוננים ועבירות הגניבה הנלוות.

95. ב-ע"פ 9507/11 סביליה נ' מדינת ישראל (4.4.2012) הנאשמת, שוטרית מג"ב כבת 20 בעת המעשים, הורשעה, לפי הודאתה בהסדר טיעון, בהתעללות בקטין מתוך מניע גזעני, וכן באיומים ובמעשה פזיזות ורשלנות, כלפי קטין ממוצא ערבי, שאותו עצרה במסגרת תפקידה. הנאשמת הידקה מספר פעמים את אזיקיו של הקטין, איימה עליו כי הוא עומד למות, כיסתה את ראשו והצמידה אקדח ללא מחסנית לצווארו, תוך אמירות גנאי נגד העדה הערבית. בהמשך הכניסה נפץ לכיס מעילו המונח על ראשו, ואז הצמידה מצית לאוזנו והשמיעה רעש כדי שהקטין יחשוב שבכוונתה להדליק את הנפץ על ראשו. הנאשמת הכתה את הקטין באגרופים וסטירות בראשו ובכתפיו. הנאשמת המשיכה בביצוע המעשים אף לאחר ששוטר שהיה עמה ביקש ממנה לחדול. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשמת 3 חודשי מאסר בפועל ו-3 חודשי מאסר בעבודות שירות. לאחר ששני הצדדים ערערו על העונש, בית המשפט העליון אישר אותו וציין כי ייתכן שכערכאה דיונית היה גוזר עונש חמור יותר. מצד אחד, מדובר במעשים חמורים בהרבה מבענייננו, משום שהם בוצעו נגד קטין חסר ישע, במסגרת תפקידה של הנאשמת כאוכפת חוק, ותוך שימוש בכלי הנשק שנמסרו לה למילוי תפקידה. מצד שני, מדובר במעשה יחיד, ולא במעשים חוזרים כבענייננו; ובנסיבות אישיות של חשיפתה הטראומטית של הנאשמת לאלימות במהלך שירותה, אשר עמדה ברקע המעשים. פסק דין זה קדם לתיקון 113 לחוק העונשין.

פסיקה שאליה הפנתה המאשימה

96. ב-ע"פ 9040/05 אוהיון נ' מדינת ישראל (7.12.2006) הנאשמים, צעירים בני 20 ו-21 בעת המעשים, הורשעו, לאחר ניהול הוכחות, בחבלה בכוונה מחמירה ושוד של אדם שסברו שהוא ערבי, הסתערו עליו מאחור, השכיבו אותו על הקרקע, ריססו את פניו בגז מדמיע וחבטו בו באגרופים ובעיטות תוך שהם קוראים לעברו קריאות גנאי גזעניות. במהלך התקיפה חברו של המותקף אמר

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

להם כי הם טועים בזיהוי וכי המותקף אינו ערבי. בתגובה תקפו הנאשמים ובני החבורה גם את החבר. הנאשמים וחבריהם המשיכו להכות את האדם, איימו להרגו ולקחו את ארנקו ובו 1,000 ש. המותקף איבד את הכרתו ונגרמו לו חבלות וחתכים בפניו ובשאר חלקי גופו וכן שבר באף. על כל אחד מהנאשמים נגזרו 3 שנות מאסר בפועל, תוך התחשבות במניע הגזעני ובתכנון המוקדם. בית המשפט העליון אישר את העונש. בשונה מענייננו, אחד הנאשמים היה בעל עבר פלילי; לא הייתה המלצה שיקומית חד משמעית של שירות המבחן; התנהל הליך הוכחות מלא; והמעשים ותוצאתם חמורים משמעותית מבענייננו.

97. ב-ע"פ 3450/16 פלוני נ' מדינת ישראל (7.8.2016) הנאשם, קטין בן 17 בעת המעשים, הורשע לפי הודאתו בתקיפה בנסיבות מחמירות, היזק בזדון, ניסיון היזק בזדון וניסיון תקיפה, כולם ממניע גזעני; וכן בתקיפת עובד ציבור ובשיבוש מהלכי משפט. מדובר באותם מעשים שבהם הורשע שחר ב-ע"פ 5634/16 [כלעיל בפסקה 92], מלבד שני אישומים נוספים, יידוי אבנים במסגרת עימותים בין יהודים לערבים במאחז יהודי וקשר מתמשך עם חברו, ששירת בחטמ"ר מודיעין, שממנו קיבל מידע מסווג בנוגע לחשדות נגדו, וכן מידע לגבי אחרים שאותו העביר להם. נגזרו על הנאשם 8 חודשי מאסר בפועל, ובית המשפט העליון אישר את העונש. בשונה מענייננו, היה כאן שיבוש חמור של הליכי חקירה. הנאשם באותו מקרה היה קטין, אולם שירות המבחן לא המליץ באופן חד משמעי על עבודות שירות, לא עלה כי הנאשם מכיר באופן מלא באחריותו, ועמדותיו הגזעניות נחזו להיוותר בעינן. הנזק לנפגע היה גדול, והוא נאלץ לעבור שני ניתוחים.

98. המאשימה הפנתה גם ל-תפ"ח 35048-04-17 מדינת ישראל נ' רז עמיצור (5.11.2018), בעניינו של שותפם לעבירה של הנאשמים דן. הנאשם, צעיר בן 20 בעת המעשים, הורשע, לפי הודאתו בהסדר טיעון, בנוסף לעבירות שאותן ביצע עם הנאשמים דן, גם באירוע נוסף שבמסגרתו דקר באמצעות סכין אדם בגבו, צלעותיו, בטנו וידיו, מתוך מניע גזעני, בשל היותו ערבי שהתרועע עם אישה יהודייה. בעקבות המעשים נגרם לנפגע קרע ודימום בכליה. בית המשפט קבע שעמיצור היה "הרוח החיה" מאחורי המעשים, וגזר עליו 5.5 שנות מאסר בפועל. המאשימה הסכימה כי מדובר במקרה חמור בהרבה מענייננו, אך ביקשה להתחשב בו באופן מותאם, בשים לב לשיקולי השיקום שהיו גם בעניינו, על רקע הבעת חרטה והכרה באחריות.

פסיקה שאליה הפנתה ההגנה

99. ב"כ הנאשם 1 הפנתה לפסיקה שלהלן. ב-ע"פ 3183/16 עופרי נ' מדינת ישראל (8.3.2017) הורשע הנאשם, לפי הודאתו בהסדר טיעון, בתקיפה בנסיבות מחמירות ממניע גזעני ובהיזק בזדון. באותו מקרה הנאשם ושני אחיו התנכלו למתלוננים בשל מוצאם הערבי, תוך שימוש באלת ברזל, אקדח גז ויעה. בית המשפט גזר על הנאשם 8 חודשי מאסר בפועל, ובית המשפט העליון אישר את העונש, חרף המלצת שירות המבחן על מאסר בעבודות שירות. כאן דובר במקרה אחד, ולא בסדרת מקרים כבענייננו.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

100. ב-ת"פ 14-01-18119 מדינת ישראל נ' סיאם (10.6.2018) הורשע הנאשם, לפי הודאתו בהסדר טיעון, בתקיפה בנסיבות מחמירות ממניע גזעני. הנאשם וכעשרים אחרים תקפו שני מתלוננים בעלי חזות חרדית, יידו לעברם כדורי שלג שפגעו בפניהם, היכו אותם ובעטו בהם. אחד המתלוננים נפל במדרגות כתוצאה מהמעשים ושניהם סבלו מחבלות. בית המשפט גזר על הנאשם 6 חודשי מאסר בפועל. לנאשם היה עבר פלילי, ומנגד ניתן משקל מסוים לחלוף הזמן מהעבירה. נלקח בחשבון אף העונש שניתן לשותפיו הקטינים, 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, שהומר לבקשת הנאשמים ב-3 חודשי מאסר בפועל. הוער כי ראוי היה להחמיר עוד עם הנאשם, שהיה בגיר. גם כאן דובר במקרה אחד, ולא בסדרת מקרים כבענייננו.

101. הנאשם 1 הפנה אף ל-ע"פ 9507/11 סביליה נ' מדינת ישראל (4.4.2012) [כלעיל בפסקה 95].

102. ב"כ הנאשם 2 לא הפנתה לפסיקה אודות רמת הענישה הנהוגה.

העונש שהוטל על חברי הנאשמים לביצוע העבירות

103. כאמור לעיל [בסקירת האישומים], רז עמיצור הוביל את החבורה וסיפק את החפצים הקהים ששימשו בהכאת הנפגעים. אין חולק כי מעשיו של עמיצור היו חמורים יותר. מלבד המעשים שהוזכרו באישומים הנדונים כאן, עמיצור הורשע גם בכך שדקר אדם וגרם לו נזק בכליה, והכה אדם אחר בראשו ופצע אותו, והכל מתוך אותו מניע גזעני [עניין עמיצור, עמ' 12-13 בגזר הדין].

104. עניינם של המעורבים האחרים, למעט עמיצור, נדון רק בהתייחס למעשים מושא האישום הראשון דנן, והסתיים ללא הרשעה. יש להטעים כי באישום הראשון לא יוחס לנאשמים מניע גזעני, וכי לגבי המעורבים האחרים, שאחד מהם היה קטין, ניתנה בכורה לשיקולי שיקום, שבעקפין הקרינו לקולא, מטעמי שוויון, גם על האחרים [ת"פ 17-04-33594 מדינת ישראל נ' דזאנשוילי (4.6.2018); ת"פ 17-04-34535 מדינת ישראל נ' פלוני ואח' (1.2.2018)].

105. ענישתם של שותפי הנאשמים דנן הצטרפה למכלול השיקולים בקביעת מתחם העונש ההולם.

מתחם העונש ההולם – סיכום

106. הנאשמים הורשעו בעבירות שהמניע הגזעני לביצוען משווה להן חומרה יתירה; אשר הניעו את המחוקק לקבוע בגין עונשים מרביים של שנות מאסר רבות. במעשים שבהם הורשעו הנאשמים, ובנסיבות הכרוכות בביצועם, יש צד חומרה הגלום בהיותם סדרה של מספר מעשים, בחבורה,

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

במועדים שונים, פרי תכנון מוקדם, תוך הצטיידות בנשק קר ולעתים אף באמצעי הסוואה. מצד שני, הנאשם 1 לא השתתף אישית באלימות; הנאשם 2 לא השתתף במקרה השלישי; המקרה הראשון לא כלל מניע גזעני והמקרה הרביעי היה של ניסיון. בנסיבות אלה, המעשים שבהם הורשעו הנאשמים מצויים בדרגת חומרה יחסית בינונית. הערכים החברתיים שנפגעו הם בדרגת חשיבות גבוהה; אך מידת הפגיעה בהם הייתה בדרגת חומרה יחסית בינונית. לאור המקובץ; ולאור הפסיקה המשקפת את הענישה הנוהגת והראויה – ראוי לקבוע מתחם עונש הולם של 12-36 חודשי מאסר בפועל.

גזירת העונש המתאים לכל נאשם בתוך מתחמי העונש ההולם

107. "בתוך מתחם העונש ההולם יגזור בית-המשפט את העונש המתאים לנאשם, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40א" [חוק העונשין, סעיף 40ג(ב)]; קרי: בפגיעה של העונש בנאשם ובמשפחתו, בנזקים שנגרמו לו עקב העבירה וההרשעה, בנטילת האחריות על ידיו וניסיונו לחזור למוטב, בניסיונותיו לתקן את תוצאות העבירה, בשיתוף הפעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק, בהתנהגותו החיובית ותרומתו לחברה, בנסיבות חיים קשות רלבנטיות, בהתנהגותו של רשויות אכיפת החוק, בחלוף הזמן ובעברו הפלילי של הנאשם. כמו כן, בתוך מתחם העונש ההולם רשאי בית-המשפט להתחשב בשיקולי הרתעה אישיים וציבוריים [שם, סעיפים 40-140].

108. הנאשם 1 היה צעיר בן 20 בעת המעשים, ללא עבר פלילי, אשר גדל והתחנך במשפחה נורמטיבית. הוא הודה במעשים, הכיר באחריותו באופן בלתי מסויג והביע חרטה רבה. מתסקיר שירות המבחן, ומדבריו לפנינו במסגרת הטענות לעונש, התרשמתי כי מדובר בחרטה אמיתית וכנה.

109. עם מעצרו נגדע שירותו הצבאי ומסלול חייו. הנאשם 1 שיתף פעולה בהליך הטיפול ועשה מאמץ להשיב את חייו למסלול נורמטיבי. שירות המבחן המליץ שלא לסכן את השיקום בהחזרתו לכלא.

110. הנאשם 2 היה בן 18 בלבד בעת ביצוע המעשים, לימודיו בכיתה י"ב נגדעו, הוא לא המשיך בלימודיו בכיתה י"ג ו-י"ד, כפי שתכנן, וקיפח את גיוסו לצה"ל כעתודאי. מסלול חייו השתבש, ולהרשעתו צפויות השלכות נוספות בעתיד. הנאשם 2 שיתף פעולה באופן מלא עם שירות המבחן ובהליך הטיפול. שירות המבחן המליץ שלא לסכן את שיקומו על ידי החזרתו לכלא.

111. אף הנאשם 2 עשה מאמצים רבים להשיב את חייו למסלול נורמטיבי. הוא הביע חרטה גם לפני שירות המבחן וגם לפנינו, במסגרת הטענות לעונש. אף בענייני התרשמתי מכנות הדברים.

112. בנוסף לאמור, כל אחד מן הנאשמים הפקיד סך 5,000 ₪ בקופת בית המשפט, לצורך פיצוי נפגעי העבירות, למרות שהמדינה כלל לא דרשה פיצוי במסגרת טיעוניה לעונש. גם מעשה זה מלמד על כנות

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

החרטה של הנאשמים והכרתם באחריות למעשיהם.

קביעת העונש

113. על העונש הכולל להיות ביחס הולם לחומרה של מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם [סעיף 40(ג) בחוק העונשין]. הימצאותו בתוככי המתחם של העונש ההולם מגשימה זאת. נוכח חומרתם של המעשים ומדיניות הענישה המחמירה בעבירות ממניע גזעני, לא מצאתי לנכון לחרוג מהמתחם משיקולי שיקום.

114. הנאשם 1 הורשע ב-4 אישומים, ואילו הנאשם 2 הורשע ב-3 אישומים. בנוסף לכך, הנאשם 1 היה כבן 20 בעת המעשים, לעומת הנאשם 2 שהיה על גבול הקטינות. מצד שני, חלקו של הנאשם 1 במעשים היה קטן יותר מחלקו של הנאשם 2, שהרי הנאשם 1 שימש בעיקר כנהג, לעומת הנאשם 2 שהשתתף באלימות עצמה. בשקלול האמור, ראוי לגזור על שני הנאשמים עונש זהה.

115. נוכח הנסיבות שאינן קשורות בעבירה; לרבות גילם הצעיר של הנאשמים, המלצות שירות המבחן והפקדת הפיצוי לנפגעים (כאמור להלן) – ראוי לגזור על הנאשמים עונש בתחתיתו של מתחם העונש ההולם.

116. לאור המקובץ, ראוי לגזור על כל אחד מן הנאשמים עונש כולל של 12 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרם.

117. המאשימה לא ביקשה להוסיף על עונש המאסר גם פסילת רישיון הנהיגה של הנאשמים. לפיכך לא יוטל עליהם עונש נוסף כאמור.

פיצוי לנפגעים

118. המאשימה לא עתרה להשית על הנאשמים פיצוי לנפגעי העבירות; הן בשל עיקרון אחדות הענישה (בעניינו של עמיצור לא נפסק פיצוי), הן משום שהנפגעים לא היו מעורבים בהליך וחלקם אינו מוכר למאשימה. בכל זאת, בהמלצת בית המשפט, כל אחד מן הנאשמים הפקיד 5,000 ₪ בקופת בית המשפט.

119. בעניינם של יתר המעורבים באירוע המתואר באישום הראשון לא נפסק פיצוי.

120. לאור המקובץ ראוי להסתפק בסכום שהופקד על ידי הנאשמים, ולהורות על העברת הסכומים

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 17-04-34989 מדינת ישראל נ' אלקיים

שהופקדו למתלוננים שפרטיהם ידועים למאשימה.

העונש – סיכום

121. לאור המקובץ, אנו גוזרים על כל אחד מהנאשמים עונשים ופיצוי כלהלן:

- א. 12 חודשי מאסר בפועל, בניכוי הימים שבהם שהו במעצר (הנאשם 1 היה עצור מיום 6.4.17 עד יום 15.6.17 ; והנאשם 2 – מיום 5.4.17 עד יום 15.6.17).
- ב. 8 חודשי מאסר על תנאי, אם יעברו הנאשמים, תוך 3 שנים משחרורם, עבירה מן העבירות שבהן הורשעו בתיק זה.
- ג. פיצוי לנפגעי העבירות בסך 5,000 ₪, שיחולקו בשווה בין 2 נפגעי העבירות שאת פרטיהם תמסור המאשימה תוך 5 ימים למזכירות בית המשפט.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ה ניסן תשע"ט, 30 אפריל 2019, במעמד הצדדים.

דינה כהן, שופטת

שלמה פרידלנדר, שופט

נתן זלוצובר, שופט אב"ד
סגן הנשיאה